

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของการวิจัย

ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ทุกชนิด เป็นสินค้าที่ไม่ธรรมดาอีกต่อไปแล้ว ทั้งนี้เพราะผลที่เกิดจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นั้น ไม่เพียงแต่มีผลเสียต่อสุขภาพของผู้ดื่มเองแล้ว ยังมีผลกระทบต่อสังคมส่วนรวม โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาเกี่ยวกับอุบัติเหตุอันเกิดขึ้นจากการมีเมามาจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แล้วขับขี่ยานพาหนะต่างๆบนท้องถนน โดยสถิติผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บจากอุบัติเหตุจราจรช่วง 5 ปีล่าสุดคือ ปี พ.ศ.2549 - 2553 จากมูลนิธิเมาไม่ขับ พบตัวเลขสถิติดังนี้ (ตารางที่ 1.1)

ตารางที่ 1.1 สถิติผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บจากอุบัติเหตุจราจรช่วงเทศกาลสงกรานต์และปีใหม่ ปี พ.ศ. 2549-2553

เทศกาลสงกรานต์	ผู้เสียชีวิต	บาดเจ็บ
พ.ศ. 2549	485	5,980
พ.ศ. 2550	361	4,805
พ.ศ. 2551	368	4,803
พ.ศ. 2552	373	4,332
พ.ศ. 2553	361	3,802

เทศกาลปีใหม่	ผู้เสียชีวิต	บาดเจ็บ
พ.ศ. 2549	434	4,772
พ.ศ. 2550	449	4,943
พ.ศ. 2551	401	4,903
พ.ศ. 2552	367	4,107
พ.ศ. 2553	347	3,827

ที่มา : มูลนิธิเมาไม่ขับ 2553

สำหรับจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นจังหวัดใหญ่อันดับสองของไทย พบว่า ปัญหาเกี่ยวกับ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ส่วนหนึ่งมักเป็นปัญหาเกี่ยวกับอุบัติเหตุช่วงเทศกาลสงกรานต์ในจังหวัด เชียงใหม่ตั้งแต่ปี 2545-2549 มีผู้เสียชีวิตรวม 82 คน บาดเจ็บรวมทั้งสิ้น 5,715 คน และในช่วง เทศกาลปีใหม่ตั้งแต่ปี 2545-2550 มีผู้เสียชีวิตรวม 104 คน บาดเจ็บรวมทั้งสิ้น 4,325 คน¹ นอกจากนี้ยังไม่นับรวมความเสียหายด้านทรัพย์สินที่เกิดขึ้นจากอุบัติเหตุ อันเนื่องมาจากปัญหาที่ เกี่ยวเนื่องกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

จำนวนคดีอุบัติเหตุที่มีสาเหตุมาจากการดื่มสุราเพิ่มขึ้นอย่างมาก ถึง 5 เท่าในเวลา 4 ปี โดยปี 2543 มี 1,811 คดี เทียบกับ ปี 2547 มี 9,279 คดี ในช่วงเทศกาลมีผู้เสียชีวิตทุก 20 นาที มีผู้บาดเจ็บ ทุก 2 นาที ผลการวิจัยของสำนักงานพัฒนาระบบงานยุติธรรมเด็กและเยาวชน กรม พิณิจา กระทรวงยุติธรรม พบว่า พฤติกรรมการดื่มสุราของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดกฎหมาย มี ผลต่อการกระทำผิดโดยตรง โดยเฉพาะคดีทำร้ายร่างกายและข่มขืน โทรมหญิง โดยร้อยละ 34.8 กระทำผิดระหว่างดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และกว่าครึ่ง กระทำผิดหลังจากดื่มๆ ภายใน 5 ชั่วโมง ซึ่งขณะกระทำผิดยังอยู่ระหว่างมีเมามา นอกจากนี้การสำรวจขององค์การอนามัยโลก (World Health Organization :WHO) ในปี ค.ศ.2000 พบว่า³ ประเทศไทยมีการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รวมทุกประเภทอยู่ในอันดับ 5 ของโลก โดยมีปริมาณการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จำนวน 13.59 ลิตร/คน/ปี

สำหรับผลกระทบของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นั้น ในทางการแพทย์มีหลักฐานบ่งชี้ว่า แอลกอฮอล์ในเครื่องดื่มทุกประเภท มีผลกระทบต่อร่างกายและต่อสุขภาพร่างกาย โดยเป็นสาเหตุ ของโรคต่างๆ ได้แก่ โรคตับแข็ง โรคมะเร็ง เป็นต้น และยังมีผลต่อพฤติกรรมด้านอื่น เช่น ทำให้ ประสิทธิภาพการทำงานลดลง ทำให้อารมณ์หงุดหงิด นิสัยและพฤติกรรมเปลี่ยนไปในทาง ก้าวร้าว ในส่วนที่เกี่ยวกับนักเรียนนักศึกษา จะทำให้ความสนใจในการเรียนลดลง สมาธิลดลง นอกจากนี้พบว่า ผู้ที่ดื่มสุราตั้งแต่อายุน้อยๆ จะเกิดปัญหาที่รุนแรงกว่าและแก้ไขได้ยากกว่า และ บุคคลที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประจำมักจะเป็นพวกสูบบุหรี่จนติด และมีโอกาสที่จะเสพยาเสพติดอื่นๆ มากกว่าคนทั่วไป สำหรับปัญหาอื่นๆอีก ได้แก่ ปัญหาความรุนแรงในครอบครัว โดยมี ข้อมูลยืนยันชัดเจนว่า ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับการบริโภคเครื่องดื่มที่มี แอลกอฮอล์ ครอบครัวที่ดื่มสุราจะมีความรุนแรงเกิดขึ้นเกือบสี่เท่าของครอบครัวที่ไม่ดื่ม แอลกอฮอล์

¹ สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 10 เชียงใหม่ , กลุ่มโรคไม่ติดต่อ

² สมาน พุทธะภูถ ,สำนักงานคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ,2552

³ World Health Organization (WHO) http://www3.who.int/whosis/alcohol/alcohol_apc_data.cfm

เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ แม้มีโฆษณาเสพติดซึ่งผิดกฎหมายในตัวเอง แต่ก็ถือเป็นสิ่งเสพติดที่ไม่ผิดกฎหมาย แต่ผลกระทบที่เกิดขึ้นตามมานั้น ย่อมเป็นที่ประจักษ์กันเป็นอย่างดีว่าได้ก่อให้เกิดปัญหาหลายด้าน จนอาจกล่าวได้ว่าเป็นปัญหาที่กินไม่เข้าคายไม่ออกของสังคมไทย เมื่อเป็นเช่นนี้ ภาครัฐและนโยบายของรัฐบาลทุกรัฐบาลจะต้องมีแนวนโยบายในการแก้ไขปัญหาเรื่องนี้อย่างเลียงไม่ได้ จึงจำเป็นต้องอาศัยกลไกตลอดจนมาตรการทางกฎหมายมาเป็นเครื่องมือในการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จึงพบว่า มีกฎหมายเกี่ยวข้องอยู่หลายฉบับ เป็นลำดับ ได้แก่

1. พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 : ใช้ควบคุมการทำสุรา / การนำสุราเข้ามาใน / การเก็บภาษีอากร / การใช้และการขนสุรา/การขายสุรา ต้องได้รับใบอนุญาต
2. ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับ 253 : เป็นกฎหมายที่จำกัดวัน และเวลาจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
3. กฎหมายเลือกตั้ง (พระราชบัญญัติการเลือกตั้ง) : ห้ามจำหน่ายสุราในเขตเลือกตั้ง เวลา 18.00 น. วันก่อนเลือกตั้ง ถึงวันเลือกตั้ง
4. พระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2546 : ให้จำหน่ายสุราในเวลาที่กำหนดเท่านั้น (18.00-24.00 น.) ห้ามจำหน่ายแก่ผู้มีอาการมึนเมา ห้ามมิให้อินยอมให้เด็ก / เยาวชนเข้าไปในสถานบริการ เป็นต้น
5. พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 : ห้ามมิให้ผู้ใดจำหน่าย / ให้สุราแก่เด็ก ห้ามเด็กซื้อ / เสพสุรา / เข้าไปในสถานที่จำหน่าย / เสพสุรา
6. พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 : ห้ามผู้ขับขี่ในขณะมึนเมาสุรา การตรวจทดสอบปริมาณแอลกอฮอล์
7. พระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ.2522 : ห้ามผู้ได้รับใบอนุญาตขนส่งผู้ใดขับรถในขณะมีอาการมึนเมา
8. พระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียง พ.ศ.2498 (2530) : ห้ามการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ระหว่างเวลา 05.00 -22.00 น. ไม่ห้ามการโฆษณาระหว่างเวลา 22.00 - 05.00 น. โดยเป็นการนำเสนอภาพลักษณ์ของกิจการ และไม่มีเสียงชวน / อดอ้างสรรพคุณ , โดยไม่แถมพิกให้รางวัล
9. ประกาศ คณะกรรมการอาหารและยา : ในการโฆษณา เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้มีคำเตือนตามที่กำหนด
10. พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 : กฎกระทรวง กำหนดให้ข้อความโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ต้องมีลักษณะที่กำหนดไว้

11. ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 378 : เสพสุราจนมีเมมาประพุดิ่วนวาย , ครองสติไม่อยู่ แม้จะมีกฎหมายควบคุมเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์อยู่หลายฉบับดังกล่าวไว้ข้างต้นก็ตาม แต่ปัญหาและผลกระทบที่เกิดจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก็มีได้ลดลง รวมทั้งแนวโน้มการมีผู้บริโภคหน้าใหม่เพิ่มมากขึ้น เหตุผลสำคัญที่เป็นเช่นนี้ ส่วนหนึ่งเกิดจากการชักจูงใจโดยการใช้วิธีการที่เรียกว่า การโฆษณาประชาสัมพันธ์ตลอดจนการสร้างภาพลักษณ์ให้เกิดขึ้นกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ดังนั้นจึงเป็นที่มาของการออกกฎหมายมาเพื่อควบคุมเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ขึ้นในหลายลักษณะ ทั้งนี้ในปี พ.ศ.2551 มีกฎหมายฉบับหนึ่งชื่อว่า พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ 2551 บัญญัติขึ้น โดยมีเหตุผลในการออกกฎหมายฉบับนี้ว่า

“โดยที่เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ก่อให้เกิดปัญหาด้านสุขภาพ ครอบครัว อุบัติเหตุและอาชญากรรม ซึ่งมีผลกระทบต่อสังคมและเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศสมควรกำหนดมาตรการต่างๆ ในการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รวมทั้งการบำบัดรักษาหรือฟื้นฟูสภาพผู้ติดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เพื่อช่วยลดปัญหาและผลกระทบทั้งด้านสังคมและเศรษฐกิจ ช่วยสร้างเสริมสุขภาพของประชาชน โดยให้ตระหนักถึงพิษภัยของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ตลอดจนช่วยป้องกันเด็กและเยาวชนมิให้เข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้โดยง่าย จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้”

พอสรุปได้ว่า เจตนารมณ์หรือความมุ่งหมายในการออกกฎหมายฉบับนี้ คือ

ประการแรก เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ก่อให้เกิดปัญหาสำคัญๆ ได้แก่ 1.ปัญหาสุขภาพ 2. ปัญหาครอบครัว 3.ปัญหาอุบัติเหตุ 4. ปัญหาอาชญากรรม ส่งผลกระทบต่อสังคมและเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ

ประการที่สอง สมควรกำหนดมาตรการต่างๆ ในการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ได้แก่

1. มาตรการให้ผู้ผลิต / ผู้นำเข้า ปฏิบัติ
2. มาตรการห้าม ได้แก่ การห้ามขาย การห้ามบริโภค การห้ามโฆษณา
3. มาตรการบำบัดรักษาหรือฟื้นฟู

ประการที่สาม เพื่อป้องกันเด็กและเยาวชนมิให้เข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้โดยง่าย

ประการที่สี่ เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องจะพบว่า กฎหมายฉบับนี้ต้องการลดอิทธิพลของสื่อและการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รวมทั้งจำกัดพื้นที่การเผยแพร่/การเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้โดยง่าย อันจะส่งผลกลับไปยังปัญหาประการแรกที่เกิดจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

การควบคุมเครื่องคืมแอลกอฮอล์ตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องคืมแอลกอฮอล์ 2551 ที่ผ่านมานั้น จากการสำรวจความคิดเห็นที่มีต่อพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องคืมแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ภายหลังจากมีผลบังคับใช้แล้ว โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทราบว่าพนักงานเจ้าหน้าที่และผู้เกี่ยวข้อง มีความรู้ความเข้าใจ และเห็นด้วยกับมาตรการต่างๆตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องคืมแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่าง จำนวนทั้งสิ้น 276 คนจากผลการศึกษาพบว่า⁴ ส่วนใหญ่ เห็นด้วยกับมาตรการที่มีอยู่แล้ว อาทิเช่น การกำหนดสถานที่ วัน และเวลา ห้ามขายและห้ามคืมเครื่องคืมแอลกอฮอล์ การควบคุมการส่งเสริมการขายเครื่องคืมแอลกอฮอล์ การควบคุมการโฆษณาเครื่องคืมแอลกอฮอล์และมีความรู้ความเข้าใจพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว นอกจากนี้มาตรการที่ควรจะมีผลบังคับให้เป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น ได้แก่ มาตรการเกี่ยวกับภาพและคำเตือนประกอบบนฉลากบรรจุภัณฑ์เครื่องคืมแอลกอฮอล์ การมีสินบนนำจับตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องคืมแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 การกำหนดให้วันพ่อ วันแม่ วันครู วันเด็กเป็นวันห้ามขายเครื่องคืมแอลกอฮอล์ และกำหนดให้ในยานพาหนะโดยสาร และบาทวิถี เป็นสถานที่ห้ามขายและห้ามบริโภคเครื่องคืมแอลกอฮอล์ ดังนั้น การพัฒนากฎหมายควบคุมเครื่องคืมแอลกอฮอล์ จึงมีความจำเป็นและสำคัญมากต่อการควบคุมและลดการบริโภคเครื่องคืมแอลกอฮอล์และการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ ความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาของพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องคืมแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 แก่กลุ่มเป้าหมายต่างๆ ก็มีความสำคัญเช่นกัน เพื่อปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเป็นรูปธรรม

ในจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นเมืองใหญ่มีระบบเศรษฐกิจที่เติบโตมากขึ้น โดยเฉพาะด้านการท่องเที่ยว มีสถานประกอบการ ธุรกิจสถานบันเทิงที่เกี่ยวข้องกับเครื่องคืมแอลกอฮอล์กระจายอยู่ทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตอำเภอเมือง และใกล้เคียง ซึ่งในอดีตเราจะพบเห็นการใช้สื่อในการโฆษณาประชาสัมพันธ์ของเครื่องคืมที่มีแอลกอฮอล์ อย่างดาษดื่นทั่วไป ไม่ว่าจะเป็นป้ายโฆษณาขนาดใหญ่ ป้ายประชาสัมพันธ์ การใช้สื่อผ่านกิจกรรมต่างๆ อย่างมาก จนเป็นเหตุให้เกิดภาพลักษณ์ของเครื่องคืมแอลกอฮอล์ และส่งผลทางจิตวิทยาและเกิดค่านิยมต่อกลุ่มนักคืมหน้าใหม่ ได้แก่ กลุ่มสตรีกลุ่มเด็กและวัยรุ่น เป็นต้น นอกจากนี้จะเห็นได้ว่าในส่วนที่เกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเครื่องคืมที่มีแอลกอฮอล์ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่เกี่ยวข้อง อาจกล่าวได้ว่า ยังขาดความต่อเนื่องด้านการบังคับใช้กฎหมาย และโดยที่กฎหมายฉบับนี้ (พ.ร.บ.ควบคุมเครื่องคืมแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551) เป็นกฎหมายเทคนิค (Technical Law) ที่มีบทบัญญัติหลายส่วนแตกต่างไปจากความเข้าใจทั่วไป เช่น คำว่า “โฆษณา” ที่มีความหมายเฉพาะเป็นพิเศษ กว้างกว่า

⁴ สุรีย์พร ตั้งจิตร์ ,กลุ่มพัฒนากฎหมาย ,สำนักงานคณะกรรมการควบคุมเครื่องคืมแอลกอฮอล์ , 2552

ความหมายทั่วไป กล่าวคือ ตามธรรมดา นั้น โฆษณา หมายถึง เผยแพร่ข้อความออกไปยังสาธารณชน ; ป่าวร้อง, ป่าวประกาศ (พจนานุกรมฯ) แต่ในกฎหมายนี้ “โฆษณา” หมายความว่า การกระทำไม่ว่าโดยวิธีใด ๆ ให้ประชาชนเห็น ได้ยินหรือทราบข้อความเพื่อประโยชน์ในทางการค้า และให้หมายความรวมถึงการสื่อสารการตลาด

“การสื่อสารการตลาด” หมายความว่า การกระทำกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อขายสินค้า บริการหรือภาพลักษณ์ การประชาสัมพันธ์ การเผยแพร่ข่าวสาร การส่งเสริมการขาย การแสดงสินค้า การจัดหรือสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมพิเศษ และการตลาดแบบตรง

“ข้อความ” หมายความว่า การกระทำที่ปรากฏด้วยตัวอักษร ภาพ ภาพยนตร์ แสง เสียง เครื่องหมายหรือการกระทำอย่างใด ๆ ที่ทำให้บุคคลทั่วไปสามารถเข้าใจความหมายได้

เหตุที่ต้องกำหนดนิยามเป็นพิเศษเช่นนี้ ก็เนื่องมาจากเจตนารมณ์ประการหนึ่งของกฎหมายนี้ ที่ต้องการลดอิทธิพลของสื่อและการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รวมทั้งจำกัดพื้นที่การเผยแพร่/การเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อันจะส่งผลเพื่อป้องกันเด็กและเยาวชนมิให้เข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้โดยง่าย

หากพิจารณาในแง่ผู้ประกอบการและประชาชนต่อกฎหมายนี้ แม้ไม่สามารถอ้างความไม่รู้กฎหมายเป็นข้อแก้ตัวได้ (*Ignorantia judicis est calamitas innocentis*) แต่ในทางปฏิบัติของภาคธุรกิจที่เกี่ยวข้องจะพบปัญหาเกี่ยวกับการใช้สื่อและการประชาสัมพันธ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับป้ายโฆษณาประชาสัมพันธ์ที่ยังมีความไม่ชัดเจนหรือยังเข้าใจไม่ตรงกันว่า อย่างไรถึงไม่ผิดกฎหมาย อย่างเป็นทางการประชาสัมพันธ์หรือโฆษณาที่ผิดกฎหมาย และนอกจากนี้ตัวเลขการกระทำความผิดตาม พ.ร.บ. นี้มีสูงมาก โดยมีการรวบรวมตัวเลขจำนวนการกระทำความผิด โดยกระทรวงสาธารณสุข (สิ้นสุด ณ 21 ธันวาคม 2552) พบว่า มีการกระทำความผิดทั่วประเทศถึง 800 คดี และกำลังส่งฟ้อง 65 คดี แบ่งเป็นของบริษัทห้าง 39 คดี ลีโอ 11 คดี ซ้าง 14 คดี อาซาฮี 1 คดี ประกอบ ด้วย ปฏิทิน เสื้อ ลานเบียร์ รถ ป้ายโฆษณาประเภทกล่องไฟโดยเฉพาะร้านอาหารตามต่างจังหวัด ป้ายโฆษณาที่เป็นรูปกระป๋องเบียร์ที่ชัดเจน การจัดมิวสิกเฟสดีวัลซึ่งมีจุ่มแจกเบียร์มีรั่มที่มียี่ห้อชัดเจน โดยคดีที่ผิดมากที่สุดคือ ป้ายโฆษณา เพราะมีสัญลักษณ์และภาษาที่ชัดเจนถือว่าเข้าข่ายมีความผิดตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 มาตรา 32 วรรคหนึ่งข้อหาโฆษณาชัดเจน สำหรับมาตรา 32 วรรค 1 ข้อหาความผิดฐานโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือแสดงชื่อหรือเครื่องหมายของ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อันเป็นการอวดอ้างสรรพคุณหรือจูงใจให้ผู้อื่นดื่มโดยตรงหรือโดยอ้อม การโฆษณา หรือประชาสัมพันธ์ใดๆ โดยผู้ผลิต

เครื่องคัมแอลกอฮอล์ที่ไม่เป็นการให้ข้อมูลข่าวสาร และความรู้เชิงสร้างสรรค์สังคม และการโฆษณาหรือประชาสัมพันธ์ใดๆ โดยผู้ผลิตเครื่องคัมแอลกอฮอล์โดยมีการปรากฏภาพของสินค้าหรือบรรจุภัณฑ์ของเครื่องคัมแอลกอฮอล์นั้น ซึ่งในจังหวัดเชียงใหม่ก็พบประสบปัญหาด้านโฆษณาและประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์เครื่องคัมแอลกอฮอล์เป็นอย่างมากเช่นกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการเป็นเมืองท่องเที่ยวและมีสถานบริการที่จดทะเบียนและไม่จดทะเบียน ตามมุมเมืองต่างๆ โดยไม่คำนึงว่าจะเป็นการละเมิดต่อพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องคัมแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 หรือไม่

จากสภาพปัญหาที่กล่าวมา ทำให้เห็นได้ว่า ส่วนหนึ่งเกิดมาจากความเข้าใจด้านเนื้อหาของกฎหมายที่เกี่ยวกับการควบคุมเครื่องคัมที่มีแอลกอฮอล์ตามพระราชบัญญัติ ควบคุมเครื่องคัมแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 นี้ และปัญหาด้านการบังคับใช้กฎหมาย (โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องการโฆษณา) ซึ่งถือเป็นมาตรการด้านสารบัญญัติและวิธีสบัญญัติ ในแง่หนึ่งอาจแสดงให้เห็นถึงความไม่มีประสิทธิภาพของมาตรการทางกฎหมายที่รัฐออกมาใช้บังคับเพื่อควบคุมเครื่องคัมที่มีแอลกอฮอล์ ดังแสดงไว้ข้างต้น กล่าวคือ เจ้าหน้าที่รัฐตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องเหล่านั้นปล่อยให้ละเลยต่อการบังคับใช้กฎหมาย หรือฝ่ายประชาชน โดยเฉพาะผู้ประกอบการ หรือธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับเครื่องคัมที่มีแอลกอฮอล์ฝ่าฝืนกฎหมายโดยตรง หรือพยายามเลี่ยงกฎหมายที่ใช้ควบคุมเครื่องคัมที่มีแอลกอฮอล์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกฎหมายที่ใช้ในการควบคุมเครื่องคัมที่มีแอลกอฮอล์ หรือพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องคัมที่มีแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 ซึ่งเป็นกฎหมายใหม่ที่บังคับใช้ในการควบคุมเครื่องคัมที่มีแอลกอฮอล์

ดังนั้นจึงเห็นว่า ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับมาตรการควบคุมเครื่องคัมแอลกอฮอล์ ตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องคัมแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ในพื้นที่อำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อทราบถึงมาตรการต่างๆที่ใช้ควบคุมเครื่องคัมแอลกอฮอล์ และทราบสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นว่า เหตุใดจึงมีการกระทำผิดตามกฎหมายนี้อยู่ และทราบถึงกลไกและวิธีการในการกำกับควบคุมเครื่องคัมที่มีแอลกอฮอล์จากหน่วยงานกับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะทำให้ประชาชนทั่วไปมีความเข้าใจที่ถูกต้องต่อมาตรการทางกฎหมายนี้ อันจะส่งผลให้กฎหมายมีประสิทธิภาพและบังคับใช้ได้มีประสิทธิภาพ

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษามาตรการควบคุมเครื่องคัมแอลกอฮอล์ตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องคัมแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ในอำเภอเมืองเชียงใหม่

2.2 เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคการบังคับใช้พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ในอำเภอเมืองเชียงใหม่

2.3 เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะ แนวทางการแก้ไขปัญหา อุปสรรคการบังคับใช้พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551

3. ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเน้นศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กฎหมายต่างๆ ตำรา หนังสือ บทความทางวิชาการ แนวคำพิพากษาของศาล

3.2 ขอบเขตด้านประชากร ประชากรกลุ่มเป้าหมาย มีดังนี้

-เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ได้แก่ เจ้าหน้าที่ตำรวจ อัยการ ศาล เจ้าหน้าที่สาธารณสุข เลขาธิการคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จังหวัดเชียงใหม่ ผู้อำนวยการสำนักงานควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ นายอำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ ชมรมสถานบริการ ผู้ประสานงานเครือข่ายความร่วมมือเพื่อแก้ไขปัญหาเหล้า บุหรี่และอุบัติเหตุจังหวัดเชียงใหม่ และประธานคณะกรรมการร่างพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 เก็บรวบรวมด้วยการสัมภาษณ์เจาะลึก และการใช้แบบสอบถามมีโครงสร้าง

-ประชาชน ประกอบไปด้วย

กลุ่มแรก ได้แก่ประชาชนทั่วไป นักเรียน นักศึกษาในอำเภอเมืองเชียงใหม่ และกลุ่มที่สอง ได้แก่ ร้านค้า สถานบริการในอำเภอเมือง เชียงใหม่ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการใช้แบบสอบถาม โดยมีกลุ่มตัวอย่างคำนวณจากประชากรทั้งสองกลุ่มได้จำนวนตัวแทนของแต่ละกลุ่มเป้าหมาย คือ จำนวน 400 ชุดและ 350 ชุด ตามลำดับ

3.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

การวิจัยในครั้งนี้กำหนดเฉพาะในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เท่านั้น

3.4 ขอบเขตเวลา

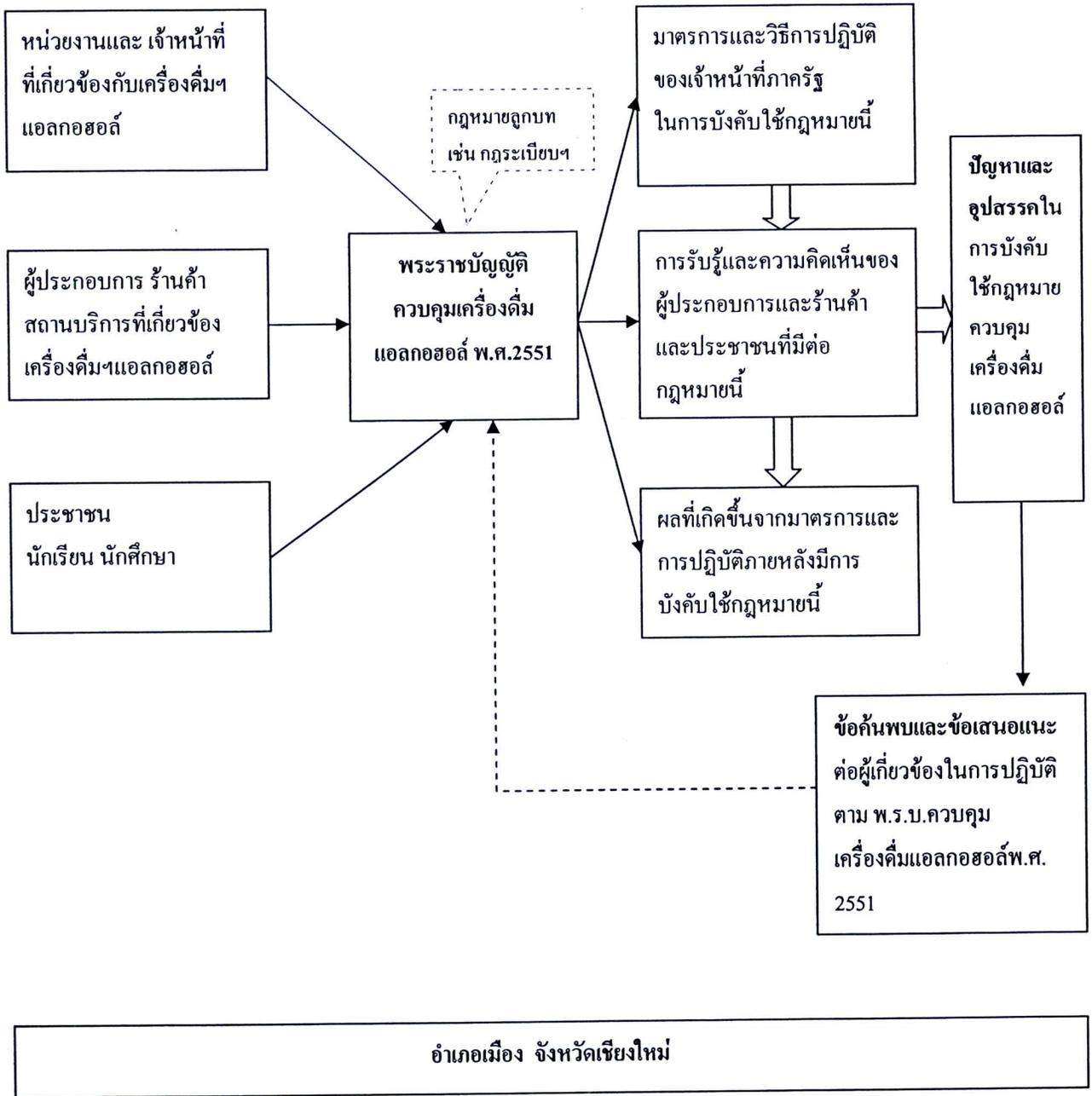
ศึกษามาตรการและการบังคับใช้ พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ซึ่งเริ่มมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 14 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2551 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน ตลอดจนศึกษาถึงกฎหมายอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้องต่างๆซึ่งออกตามความตามพระราชบัญญัติดังกล่าว

4. กรอบแนวคิดของการวิจัย

สภาพปัญหาที่เกิดจากเครื่องคีมแอลกอฮอล์ ทั้งปัญหาที่กระทบต่อผู้คีมโดยตรงและอาจกระทบผู้อื่นและต่อสาธารณะได้ แม้จะมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องควบคุมอยู่หลายฉบับก็ตาม แต่จุดสำคัญส่วนหนึ่งเห็นได้ว่า ธุรกิจที่เกี่ยวข้องอาศัยสื่อการโฆษณาประชาสัมพันธ์ สร้างภาพลักษณ์ต่อผู้บริโภค ซึ่งแม้จะเป็นสิทธิของผู้ประกอบการอย่างหนึ่งก็ตาม แต่เมื่อมีกฎหมายที่ใช้ควบคุมเรื่องนี้โดยเฉพาะคือ พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องคีมแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 เห็นได้ว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการโฆษณาตลอดจนการใช้สื่อต่างๆ เพื่อชักจูงใจให้บริโภค ในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ ยังมีการกระทำผิดในกฎหมายนี้โดยตรงและโดยอ้อมอยู่ ส่วนหนึ่งเกิดจากการไม่มีความเข้าใจในตัวบทกฎหมายเหล่านี้ ตลอดจนเจ้าหน้าที่ภาครัฐ อาจยังละเลยหรือยังไม่มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง และด้านประชาชนผู้บริโภคและผู้ประกอบการอาจไม่ทราบถึงรายละเอียดของกฎหมายนี้ ทำให้มีการฝ่าฝืนกฎหมายนี้ได้ ซึ่งเมื่อกฎหมายใช้บังคับมาแล้วระยะหนึ่ง สมควรที่จะศึกษาถึงสภาพปัญหาของตัวบทกฎหมายและข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น เพื่อได้ความรู้ความเข้าใจในการแก้ไขและปรับปรุงกฎหมาย รวมทั้งได้วิธีการอื่นเสริมเพื่อปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพเจ้าหน้าที่ที่บังคับใช้กฎหมายนี้ นอกจากนี้ในแง่ผู้ประกอบการได้ทราบและสามารถปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมายนี้

การวิจัยนี้จึงมีกรอบแนวคิด ดังแสดงไว้ในภาพที่ 1.1

กรอบแนวคิดของการวิจัย

5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

5.1 ได้ทราบถึงมาตรการต่างๆ ตลอดจนวิธีการและกลไกที่ใช้เพื่อควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 ในพื้นที่อำเภอเมืองเชียงใหม่

5.2 ได้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากการบังคับใช้กฎหมายควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในพื้นที่อำเภอเมืองเชียงใหม่

5.3 ได้ข้อเสนอแนะ ตลอดจนแนวทางการแก้ไขปัญหาอุปสรรคของการบังคับใช้กฎหมายพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551

6. นิยามศัพท์

ผู้วิจัยได้กำหนดความหมายของศัพท์ในครั้งนี ไว้ดังต่อไปนี้

เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หมายถึง สุราตามกฎหมายว่าด้วยสุรา ทั้งนี้ ไม่รวมถึงยาวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ยาเสพติดให้โทษตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

สุรา หมายถึง ความรวมถึงวัตถุทั้งหลายหรือของผสมที่มีแอลกอฮอล์ซึ่งสามารถดื่มกินได้ เช่นเดียวกับน้ำสุราหรือซึ่งดื่มกินไม่ได้ แต่เมื่อได้ผสมกับน้ำหรือของเหลวอย่างอื่นแล้ว สามารถดื่มกินได้เช่นเดียวกับน้ำสุรา

มาตรการ หมายถึง เครื่องมือหรือวิธีการที่จะใช้ในการกำกับ ควบคุม หรือแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

มาตรการทางกฎหมาย หมายถึง แนวทางและข้อเสนอแนะในการบังคับใช้กฎหมายเพื่อควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

การบังคับใช้กฎหมาย หมายถึง กลไกและวิธีการนำกฎหมายสู่การปฏิบัติ ตลอดจนอำนาจของเจ้าหน้าที่ที่บังคับใช้กฎหมายนั้นๆ

การโฆษณา หมายถึง การกระทำไม่ว่าโดยวิธีใดๆ ให้ประชาชนเห็น ได้ยินหรือทราบข้อความเพื่อประโยชน์ในทางการค้า และให้หมายความรวมถึงการสื่อสารการตลาด

“การสื่อสารการตลาด” หมายความว่า การกระทำกิจกรรมในรูปแบบต่างๆ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อขายสินค้า บริการหรือภาพลักษณ์ การประชาสัมพันธ์ การเผยแพร่ข่าวสาร การส่งเสริมการขาย การแสดงสินค้า การจัดหรือสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมพิเศษ และการตลาดแบบตรง

“ข้อความ” หมายความว่า รวมถึง การกระทำทำให้ปรากฏด้วยตัวอักษร ภาพ ภาพยนตร์ แสง เสียง เครื่องหมายหรือการกระทำอย่างใดๆ ที่ทำให้บุคคลทั่วไปสามารถเข้าใจความหมายได้

เจ้าหน้าที่ หมายถึง ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติควบคุม
เครื่องมือแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551